

Remissyttrande

Datum 2022-02-08

Dnr 3078-2021

Handläggare

Susanna Hogdin
Miljöprövningsenheten
Susanna.hogdin@havochvatten.se

n.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Remiss gällande SOU 2021:60 - Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen - N2021/02580

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten avgränsar sitt yttrande till utredningens förslag om ändrade bestämmelser i miljöbalken och plan- och bygglagen. Vad gäller utredningens övriga förslag har myndigheten inga synpunkter. Myndigheten anser att problembilden i utredningens förslag är otydlig och förslagets konsekvenser är otillräckligt analyserade. Havs- och vattenmyndigheten avstyrker därför utredningens förslag i dessa delar.

Havs- och vattenmyndigheten vill också påpeka att myndigheten så sent som i april 2021 lämnade ett yttrande över SOU 2020:78 - Tillgängliga stränder, som analyserar strandskyddslagstiftningen i sin helhet. Havs- och vattenmyndigheten anser att överväganden om ändringar i strandskyddslagstiftningen bör ske samlat.

Havs- och vattenmyndigheten anser att det finns en risk för att det ytterligare undantag som föreslås i förhållande till strandskyddsbestämmelserna kommer att få en helt annan tillämpning än vad utredningen har för avsikt. Myndigheten bedömer att det är en betydande risk för att undantaget framför allt kommer att medföra att mindre byggnader görs om till privata bostadshus och att detta kommer få betydande negativa effekter på de värden som strandskyddet avser att värna.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

13.2 Förslaget till ändring av miljöbalken

Havs- och vattenmyndigheten avstyrker utredningens förslag.

En ny bestämmelse föreslås läggas till i 7 kap 16 § miljöbalken som en fjärde punkt. Förslaget innebär att förbudet i 7 kap. 15 § inte omfattar *ändringar i små befintliga byggnader eller anläggningar och uppförande av små byggnader eller anläggningar som ersätter befintliga byggnader eller anläggningar, om ändringarna inte har uppenbar negativ betydelse för strandskyddets syfte.*

Av betänkandet framgår att utredningen anser att bestämmelsen även bör tillämpas i kustområden där tillkommande bestämmelser om till exempel nationalparker, naturskyddsområden med fler skyddsförordnande gäller. Med små byggnader omfattas byggnader med en byggnadsarea på 15 m² upp till som störst 30 m². Utredningen förutsätter att en den nya byggnaden inte medför en ökad hemfridzon runt huset. Förslaget innebär att det möjliggör en ändrad användning av den nya byggnaden jämfört med den gamla.

Havs- och vattenmyndigheten anser att om utredningens förslag genomförs finns det en betydande risk för att rättstillämpningen kommer att bli mindre förutsägbar. Den kommer också medföra ett behov av ökade tillsynsinsatser från myndigheternas sida. De lättnader som föreslås och som möjliggör både uppförande av ny byggnad och en ändrad användning kommer med största sannolikhet att bidra till en ökad exploatering av strandnära lägen. Det är troligt att många byggnader som idag inte används alls eller för helt andra ändamål istället kommer att användas som privatbostäder. En sådan användning kommer sannolikt att medföra att hemfridszonen runt byggnaden ökar och att strandområdet privatiseras även om det inte förutsätts vid tillfället då dispenskravet övervägs. Dessa förändringar i strandområdet måste betraktas som irreversibla. Utredningen belyser inte de svårigheter som kan uppstå i tolkningen, tillämpningen och tillsynen av de föreslagna bestämmelserna i betänkandet.

Havs- och vattenmyndigheten anser att den problembild som utredningen anser motiverar förslagen om ändringar är otydlig och bitvis inte underbyggd. Utredningen framför bland annat att den nuvarande lagstiftningen innebär att "rätt många befintliga byggnader antingen får stå oanvända långa tidsperioder, eller förfalla" men också att "de existerande reglerna, och de sätt de kommit att tillämpas på (ofta restriktivt och oförutsägbart), leder till icke-fungerande marknader och omfattande inlåsnings effekter"¹. Havs- och vattenmyndigheten kan inte se att dessa slutsatser är underbyggda utifrån de utredningar som genomförts inom ramen för utredningen eller genom de källhänvisningar som anges.

Bland motiven lyfts också fram handläggningstider och att processen att söka dispens anses "krånglig". Förenklingsfrågorna efterfrågas bland annat av de gröna näringarna. I SOU 2020:78 - Tillgängliga stränder analyseras strandskyddslagstiftningen i sin helhet. Havs- och vattenmyndigheten anser att en översyn av reglerna bör ske i ett sammanhang där strandskyddsbestämmelserna som helhet bedöms.

När det gäller de gröna näringarna vill Havs- och vattenmyndigheten påminna om att det redan idag finns vissa undantag i strandskyddslagstiftningen som kan vara tillämpliga, se 7 kap 16 § p 1 miljöbalken.

Utredningen gör vidare bedömningen att förslaget den lämnar tar sikte på en förenkling som inte torde innebära några större negativa effekter på de värden som strandskyddet avser att skydda. De argument som förs fram är bland annat att eftersom den nya byggnaden ersätter en redan befintlig byggnad är marken ifråga redan ianspråktagen och det är svårt att se att strandskyddet i området i fråga inte redan skulle vara utsläckt i väsentliga delar. Havs- och vattenmyndigheten vill här påtala att utredningen inte i egentlig mening analyserar hur många byggnader som kan förväntas omfattas av förslaget och heller inte i vilka områden som förslaget väntas få genomslag. Att den ändrade användningen som huvudregel inte skulle ha betydelse för

¹ Se utredningen s 148 f

strandskyddet framstår, enligt Havs- och vattenmyndighetens uppfattning, som en osannolik slutsats.

13.3 Förslaget till ändring i plan- och bygglagen

Havs- och vattenmyndigheten avstyrker utredningens förslag.

En ny bestämmelse läggs till i 9 kap 3 d § plan- och bygglagen. Den nya bestämmelsen refererar till den föreslagna nya bestämmelsen i miljöbalken. Förslaget innebär att om *en byggnad omfattas av undantaget i 7 kap 16 § 4 p. miljöbalken ska det krävas särskilda skäl för att bygglov inte ska medges och att särskilda skäl föreligger inte om den ändrade utformningen av byggnaden inte har uppenbar negativ betydelse i förhållande till de syften som framgår i plan- och bygglagen.*

Såvitt Havs- och vattenmyndigheten kan utläsa ska ändringarna i plan- och bygglagen framför allt säkerställa att de förenklingar som föreslås i 7 kap 15 § miljöbalken inte utsläcks genom en striktare tolkning av bygglovsreglerna. Havs- och vattenmyndigheten konstaterar att utformningen av bestämmelsen är mycket ovanlig och att bestämmelserna i plan- och bygglagen om bygglov också reglerar andra former av omgivningspåverkan och byggnadskrav än vad som omfattas av strandskyddsreglerna. Särskilda skäl ska således krävas för att bygglov *inte* ska medges; det är dock oklart vilka dessa särskilda skäl i egentlig mening är samt var gränssnittet med en eventuell dispensbedömning inom ramen för miljöbalkstillsynen går. Bestämmelsen är därtill språkligt svår att läsa med flertalet negationer.

Beslut om detta yttrande har fattats av ställföreträdande generaldirektören Magnus Petzäll efter föredragning av utredaren Susanna Hogdin. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetschefen Eva-Britt Eklöf Petrusson, verksamhetsjuristen Martin Jansson och tf enhetschefen Lennart Andersson medverkat.

Magnus Petzäll

Susanna Hogdin